

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 32.

V Ljubljani, v soboto 8. avgusta 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K. za četrlet 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg števil. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Sveti oče PIJ X.

Sv. cerkev praznuje zopet zmagoslavni praznik, ki ji zagotavlja obstoj do konca sveta. Zadnje dni je 250 milijonov katolikov gledalo v Rim in pričakovalo dogodkov. Srce jim je nemirno bilo, vsepovsodi so občutili težko meglo, ki je za časa medvladja v Vatikanu ležala nad katoliškim svetom. In megla se je razpršila, oblaki so se porazgubili, zasijalo je solnce, čisto in svetlo, nebo se je zjasnilo in veselje je zavladalo po hribih in dolinah, po revnih kočah in palačah. Zopet so zaorili križem sveta navdušeni klici:

„Imamo papeža!“

Kakor se razveseli otrok, ki je zašel v temnem gozdu, pa zopet najde svojo mater ali svojega očeta, tako živo in prosto veselje, tako otroško veselje te dni preveva srca vernih katoličanov. Očeta imamo, še ni konec katoliške vere! Zopet so bili namreč izlezli časnikarski krokarji in vrani iz tmin ter prorokovali konec papeštva, konec cerkve, a ta želja se jim ni izpolnila — »portae inferi non praevalent!«

V torek 3. avgusta t. l. ob 12. uri je naznanil kardinal Macchi s hodnika cerkve sv. Petra v Rimu, da je izvoljen papežem beneški patrijarh **Josip Sarto**, ki si je nadel ime **PIJ X.** Štiri dni so se kardinali posvetovali, da so izvolili vrednega naslednika Leonu XIII. Imenovanega dne dopoldne so se zedinili in izvoljen je bil s 50. izmed 62 glasov poglavarjem sv. cerkve, sin ubogih starišev, nekdanji kapelan in župnik Josip Sarto. S to izvolitvijo se je zopet pokazala izvrstna, demokratična ustava katoliške cerkve, v kateri imajo iste pravice vsi, bodisi grofov sin, ali pa sin revnega kmeta.

Novi papež je bil rojen 2. junija leta 1835. v mestecu Riése na Beneškem in je torej sedaj star 68 let. Oče njegov je bil srednje premožen kmet. Opravljal je razne nižje duhovske službe. L. 1884. ga je Leon XIII. imenoval za škofa, l. 1893. pa za beneškega patrijarha in kardinala. Sv. oče Pij X. ima brate in sestre v priprostih razmerah, eden brat je posestnik večje gostilne v Mantovi, tri omožene in tri neomožene sestre; izmed bratov in sester je on najstarejši. Po svoji zunanosti je zelo prikupljiv: srednje velike, krepke postave, nekoliko sklonjen, obraz brez gub, lic bledih. Dvoje črnih oči kaže, da zna biti, kadar hoče, neizprosni, mili smehljaj okrog usten ga pa napravlja prijaznega. Kot beneški patrijarh je zelo rad občeval z ljudstvom. Kadar je šel po ulici, je delil otrokom solde in bombone. Včasih so ga kar obsule ženske, ki so mu tožile svoje križe in težave. Vedno je bil ljubeznjiv v pogovorih s preprostim ljudstvom in izredno usmiljenega srca. Upajno, da bode s svojim »gorečim ognjem« krščanske ljubezni vnel srca katoličanov k posnemanju in tudi zmotljence in opešance v veri potegnil k spoznanju katoliške cerkve.

Novi papež bo nastopil isto pot v politiki, katero je hodil Leon XIII., ki ga je želel imeti za naslednika. Iz Vatikana ne bo šel prej, dokler se ne ukloni laški kralj, oziroma dokler se ne napravi poštena sprava. Nas Slovence pozna že iz Benetk in gotovo je, da bo naknjen našemu vernemu narodu. Zato mu iz srca kličemo:

„Bog ga ohrani cerkvi in svetu mnogo let!“

Volitev novega papeža.

V četrtek 30. m. m. predp. ob 10 uri je bila v sikstinski kapeli v Vatikanu zadnja pogrebna slavnost za pokojnim papežem. Prisotnih je bilo 60 kardinalov. Po sv. opravilu je imel sveti kolegij sejo. V tej seji so se določile zadnje okolnosti glede konklave. Kamerlengo kardinal Oreglia je prečital lastnoročno pismo cesarja Franca Jožefa, v katerem ponavlja izraz sožalja o smrti papeža Leona XIII. in vošči svetemu kolegiju, da bi volitev imela srečen izid. Sveti kolegij je sklenil, da se cesarju zahvali potom posebnega odposlanstva.

V petek zjutraj je bila sveta maša, pri kateri se je klical sveti Duh. Ob 5. uri popoldne so se podali kardinali v slovesnem sprevedu v konklave. Kardinal Vannutelli je imel v sikstinski kapeli v Vatikanu nagovor, na kar so vsi zaprisegli. Vsi, ki ne spadajo v konklave, so nato morali zapustiti prostore, katere je še zvečer natančno preiskal kardinal Oreglia, na kar so bila vsa vrata skrbno zaprta. Ob 9. uri zvečer so bili konklavisti sami med seboj.

Prva volitev novega papeža je bila v soboto dne 1. t. m. ob 10. uri predpoldne. Na trgu svetega Petra je stalo na stotine ljudi. Čakali so prvega znamenja o glasovanju kardinalov v konklavu. V slučaju, da nima volitev nobenega vspeha, t. j., da ni nihče dobil dvetretjinske večine, sežgo glasovnice pomešane z vlažno slamo in iz dimnika nad sikstinsko kapelo se pokaže temen dim. V slučaju pa, da je volitev vspešna, sežgo volivne listke, ne da bi jim kaj primešali in iz dimnika se pokaže lahen belkast dim. Ob 11. uri 15 minut se je dvignil iz dimnika lahen belkast dim in občinstvo na trgu je radostno vzkliknilo: „Papež je izvoljen!“ Skoro na to se je dvignil iz dimnika gost temen dim, kar je pomenilo, da papež še ni izvoljen.

Ob 4. uri popoldne je bila zopet volitev in zopet se je pokazal gost temen dim v znamenje, da volitev ni bila vspešna.

Volitev v nedeljo dne 2. t. m. je bila tudi brezvspešna. Ob 10. uri 40 minut se je dvignil gost črn dim nad sikstinsko kapelo. Zvečer je čakalo na trgu sv. Petra do 50,000 ljudi, ki so bili radovedni, kako bo izpala popoldanska volitev. Pokazal se je zopet črn dim.

V ponedeljek dne 3. t. m. je zopet zjutraj in popoldne črn dim oznanjeval, da novi papež ni še izvoljen.

V torek zjutraj pa je bil izvoljen s 50 glasovi Njega Eminencija kardinal Sarto, patrijarh beneški, ki si je dal ime Pij X.

Prvi dan, t. j. v soboto je kardinal Rampolla dobil 24 glasov, kardinal Sarto 5. Vsi drugi glasovi so bili razcepljeni. Drugi dan je kardinal Rampollo dobil isto število glasov, Sarto pa mnogo več. V ponedeljek je začelo število Rampollovih glasov padati, a Sartovih

vedno bolj naraščati. V torek zjutraj je kardinal Rampollo dobil 10 glasov, kardinal Sarto pa 50. Ko je kardinal Sarto zapazil, da je začelo njegovo število rasti in da so kardinali obrnili pozor nanj, bil je ves potr in je prosil, naj bi ga pustili, češ, da ni vreden in sposoben. Toda pomagalo ni nič. Zadnji dan je tudi kardinal Rampolla prosil svoje privržence, naj dajo svoje glasove kardinalu Sartu.

Oče papeža Pija je bil kmet, pozneje sluga. Med 8 brati in sestrami je bil Jožef najstarejši. Mati njegova je živela pri njem, tri še neomozene sestre žive še zdaj pri njem. Njegov brat Angelo je v Mantovi gostilničar. V vasi Salzano živi njegova omožena sestra in je šivilja. Mož sestre Terezije je gostilničar in prodajalec tobaka.

Izvoljenec se je rodil v kraju Riese v škofiji treviški dne 2. junija leta 1835.

V šolo je hodil najprej v domačem kraju, od koder je bil sprejet v kolegij v Castelfranco. Nato je stopil v semenišče v Padovi, kjer je postal mašnik.

Služboval je prva leta v Fontanivi in Tombolo. Leta 1867. je bil imenovan za kurata v Salzanu, kjer je pokazal izredno apostolsko gorečnost. Treviški škof ga je v priznanje Njegovega delovanja imenoval za kanonika prvostolne cerkve v Trevisu in kmalu potem za generalnega vikarja.

Leta 1884 ga je sv. oče Leon XIII. povzdignil v škofa mesta Mantova. Tukaj je vsestransko razvijal svoje delovanje. Njegova glavna skrb je vselej veljala duhovščini. Hotel je imeti vnete in izobražene duhovnike. Škof Sarto je visoko izobražen v socialnem vprašanju. Kot tak se je odlikoval na raznih shodih in ob raznih priložnostih, ko je s prepričevalno besedo vnel poslušalce za svete krščanske uzore.

Papež Leon XIII. je hotel odlikovati Njegovo plodonosno delovanje v Mantovi ter ga je dne 12. julija 1893 povišal v kardinala in patrijarha v Benetkah, kjer je deloval do sedaj.

O novem papežu Piju X. govorijo, da je zelo priprost v svojem življenju. Tudi kot kardinal in patrijarh je zahajal v spovednico. Bil je izgled pridnosti in gorečnosti vsej duhovščini. Sadovi Njegovega nevmornega delovanja pa so se že pokazali lansko leto ob deželnozborskih volitvah. V Benetkah je zmagala na celi črti katoliška stranka proti socialnim demokratom in liberalcem. To je bila zasluga kardinala Sarta! Prav tako je skoraj po celem beneškem patrijarhatu zmagala katoliška stranka.

Pred dvema letoma, ko so v Vidmu praznovali stoletnico milostne Matere Božje, sia slovesnost povečala se svojo navzočnostjo dva kardinala in sicer kardinal Sarto in pokojni kardinal Missia.

Lansko leto se je kardinal Sarto mudil dne 5., 6. in 7. oktobra v Gorici. Bil je gost kneza nadškofa in oo. jezuitov.

Zahvaljujoč Božjo Previdnost, ki Ga je izbrala za vrhovnega poglavarja vesoljne cerkve Kristusove, kličemo novemu papežu iz dna svojih src: **Na mnoga leta!**

Poročila iz mest in trgov.

Iz Kranja, 5. avgusta. „Že imamo papeža, Pij X. mu je ime!“ ta novica je šla včeraj popoldne od ust do ust. In naenkrat je izvedelo vse mesto, da bo zvečer razsvetljava. Čim manj časa je bilo za priprave, tem bolj je bil vsak osupnjen, da je razsvetljava bila tako splošna in krasna. Ob polu 9. uri, ko je mrak legel na zemljo, se veličastno oglase zvonovi mestne župne cerkve in kakor bi trenil, je bilo vse mesto v lučih. Ljudje so hiteli na ulice in veselo se sprehajali sem in tja. Veliki zvonik, ki mogočno gleda daleč tja čez kranjsko ravan, se je mogočno svetil v bengaličnem ognju in kazal okolici častljivo svoje lice. S Cofišča se je razlegal strel in vse poslopje je žarelo v rdeči luči. Navdušenje med ljudstvom je priklopelo do vrhunca, ko je prikorakala meščanska godba in obhodila vse mesto. Bil je lep večer, ki je združil vse prebivalce mesta v eni misli: Bog daj novemu papežu dolgo in srečno vladati našo katoliško cerkev!

Iz Idrije, 2. avgusta. Znano je, kako naši naprednjaki že nekaj let sem napadajo idrijsko čipkarsko šolo. Dve napaki ima v njih očeh. Prvič je njen voditelj klerikalec in drugič, šola posreduje med odjemalci in čipkarjami, torej navadnemu trgovcu nekaj dobička odpade. Zato pa je šola po mnenju liberalcev nepotrebna in ne dosega svojega namena. Ali čuda, na Dunaju pa niso mnenja naših naprednjakov. Povsod se vpije: šole nam dajte, omike manjka, izobražba pomaga, napredovati moramo, le v Idriji bi bila pri „svetovnoznani čipkarski industriji“ šola na škodo prebivalstvu. Večkrat je nenadoma prišel kak dvorni svetnik ali višji uradnik iz naučnega ministerstva v Idrijo, da se na lici mesta prepriča, kako uspeva čipkarska šola. In ti gospodje so strokovnjaki, ministerstvo sprejema v take obrtniško oddelke le veščake. Zanimivo je vedeti, kako ti sodijo o idrijskem čipkarstvu, oni veščaki, ki nadzorujejo take šole po celi Avstriji, oni uradniki, katere pošilja ministerstvo na svetovne razstave in v tuje dežele proučevati, na kaki stopinji je tam kaka stroka, da bi potem doma povzdignili našo obrt. Naučno ministerstvo izdaja „Centralblatt für das gewerbliche Unterrichtsweesen in Oesterreich“. Urejuje ga sekcijski svetnik dr. Müller. V XX. zvezku leta 1902. beremo na strani 250 dobesedno sledeče: „eine ausgezeichnete Entwicklung hat die Fachschule

Na prenočišču.

(Ruski spisal Anton Čehov.)

(Dalje.)

Pri čaju sta postala nova znanca zgovorna. Ilovajska je zvedela, da se imenuje njen družabnik Gregorij Petrovič Liharev, da je pravi brat onega Lihareva, ki je v sosednjem okraju visok uradnik, da je bil tudi sam prej posestnik, da je pa o pravem času postal „nezmožen za plačevanje“. Liharev pa je zvedel, da se imenuje Ilovajska Marija Mihajlovna, da ima njen oče velikansko posestvo, katerega pa prav sama upravlja, ker sta oče in brat lahkoživčka, brezskrbneža in prestrastno zaljubljena v konje.

„Oče in brat sta sedaj prav sama na pristavi“, je rekla gospodična Ilovajska, igraje se s prsti. (Imela je navado, da je premikala prste pred svojim suhljatim obrazkom, in da je po vsakem stavku dotaknila se s svojim špičastim ustnic). „Oba moža, lahkomišeln človeka, se niti ganila ne bota za-se. Oče je slaboumen, brat pa slednji večer pijan. Mislim si, kako sta bila danes brez jedi. Matere nimamo, posli so pa taki, da niti prtu ne znajo pogrniti na mizo. Lahko si mislimo njen položaj! Onadva sta brez prazničnega obeda, jaz pa moram celo noč tu ždeti. Čudno, kajne?“

Ilovajska je zganila z rameni, pokusila nekoliko iz skledice in nadaljevala:

„Nekateri prazniki imajo poseben duh. O Veliki noči, o Binkoštih, o Božiču diši v zraku po neki posebni stvari. Postavim, moj brat čveka, da ni Boga, o Veliki noči pa teče prvi k zornicam!“

Liharev se je ozrl na Ilovajsko in se zasmejal.

„Ljudje govore, da ni Boga“, je nadaljevala smehljaje Ilovajska, „toda povejte mi, kako je to, da na smrtni postelji vsi sloveči pisatelji, učenjaki in sploh vsi razumniki verujejo?“

„Kdor mlad ni znal verovati, gospodična, ta tudi v starosti ne bo veroval in naj bi bil stokrat pisatelj . . .“

Soditi po njegovem kašlju, je navadno govoril v basu. Sedaj pa je govoril menda iz strahu ali vsled prevelike zadrege z visokim glasom. Pomolčavši nekoliko je vzdihnil in rekel:

„Jaz menim, da je vera lastnost duše, tako rekoč talent; s tem talentom mora priti človek na svet. Kolikor morem soditi sam po sebi in po ljudeh, ki sem jih videl v svojem življenju, kakor tudi po vsem, kar se je godilo v moji bližini, se mi vidi, da imajo to lastnost v najvišji meri Rusi. — Prosim še eno skledico! — Rusko življenje je neprestana vera in ekstaza,

nevere in zanikanja kratkomalo ne pozna. Ako Rus ne veruje v Boga, se to pravi, da naj kaj drugega veruje.“

Liharev je vzel skledico Ilovajski iz roke, zpil na en dušek polovico čaja in nadaljeval:

„Govoriti vam hočem o sebi. Narava je podelila moji duši nenavaden dar za vero. Da vam rečem, polovico svojega življenja sem bil v brlogu ateistov in nihilistov. Bilo pa tudi ni hiša, da bi ne bil veroval. Vsi dušni darovi se pojavljajo v človeku že v zgodnji mladosti. Tako se je kazala ta moja nadarjenost že takrat, ko sem se še pod mizo valjal. Mama je rada videla, če si otroci veliko in pogosto jedli, kadar mi je dala jesti, je rekla: „Jej! Poglavitna reč v življenju je juha!“ Verjel sem ji in jedel juho desetkrat na dan, požiral sem ko morski volk, do zofernosti, do omedlevice . . . Če mi je pripovedovala pestunja pravljice, veroval sem na hišne in gozdne duhove ter na vse pošasti. Če sem le mogel, sem vzel skrivaj očetu živega srebra, je potresel na kruh in položil kruh kam pod strelo, da bi se zli duhovi ostrupili in pomrli. Ko pa sem se naučil brati in razumevati knjige, potem se je šele začela prava reč! V duhu sempobegnili v Ameriko, šel med razbojnik in medoval, naj me sprejmo v kak samostan; zbra sem dečke, da bi me mučili, ker je

für Spitzenklöppelei in Idria in zweiter Linie die Spitzenklöppeleischule in Predazzo zu verzeichnen“.

Red „ausgezeichnet“ so iz šolskih spričeval odstranili, ker presega nekake talente in pridnost šolske mladine, a tu ga ministerstvo le še rabi, gotovo ima vzroka dovolj, če idrijsko čipkarsko šolo tako pohvali. Na strani 253 iste knjige priporoča ministerijalni sekretar dr. Schindler: „für die Verhältnisse an den Spitzenschulen in Tirol würde er statt des Beispiels von Tulpmes lieber jenes von Idria heranziehen, woselbst der Curator Vogelник“ itd.

Tako sodijo o naši šoli strokovnjaki, ki so si še kje drugod ogledali čipkarstvo in te vrste šole, le vi naprednjaki zabavljate čez njo! Kaj ne gospoda, naj bi bil g. Vogelник mož vaše stranke, kako bi ga povzdigovali, kazoč, na kako stopinjo je spravil v kratki dobi 6letnega kursorstva našo šolo, da jo celo ministerstvo postavlja v zgled drugim deželam. Zabavljate čez slabe vspehe na naši rudarski ljudski šoli, da si še onega malega znanja ne pridobi, katero se tirja za vsprejem na našo realko in vendar je ogromna večina učiteljstva pri vaši stranki, tu je pa klerikalec pokazal, da se iz Idričjanov le da kaj doseči.

Da je naša čipkarska šola letos na razstavi v Petrogradu dobila zlato svetinjo, o tem molčite, ker bi s tem morali pripoznati zasluge Vogelnikove — tega klerikalca, a v greh mu štejete, ker ni hotel konkurirati s trgovcem Dragotinom Lapajne pri razstavi v Ljubljani. Da si „svetovni renomé“ pridobe in ohranijo idrijske čipke, je menda Petrograd, prestolnica prostrane Rusije, veliko bolj prikladen, kakor provincijalno mesto Ljubljana, ne li? A tu se gre le, kako bi mahnilo po katoličanu. Sedaj, ko se je šola razširila ter se že ta mesec pričinja pouk v obrtnem knjigovodstvu, spisju in računstvu, sedaj, ko je ministerstvo g. Vogelnika poverilo, naj sestavi učno knjigo, da se potem tudi drugod po Avstriji take praktične šole ustanove, in ga je radi tega uvrstilo med c. kr. uradnike X. čin. razreda, sedaj pa očitata g. poslancu Arko-tu, da je preskrbel svojemu pristašu mastno službo! Ko bi to službo dobil kak tujec n. pr. Nemeč ali Čeh, bi se ne pritoževali, kaj ne? Le domačin, ki je z delom in vspehom pokazal, koliko je zmožen, naj ne dobi v domači deželi boljšega mesta!

Vpijete: on ni zmožen risanja za ljudsko šolo, nimá pojma o umetnosti. Saj res, zakaj mu še ne očitata, da ne zna čipkati, ker vodi čipkarsko šolo? Da je v letih Vogelnikovega kursorstva risba boljša in tehnika dovršena, čigava zasluga pa je to? Onih gotovo ne, ki so vedno zabavljali čez šolo in voditelja. Naročila za umetna dela se množe iz raznih dežel, ministerstvo je učiteljicam zboljšalo plače, čipke se sedaj dražje plačujejo, to je dosegel le g. Vogelник s svojo šolo. Smešno je, če pišete: zavod je po

zaslugi klerikalne samopašnosti zadržan v napredovanju, dokler mu bo vodja in učitelj Vogelник. Res kažete s tem slepo in strastno zagriženost, dobro je le to, da sami spoznate, da bi vaše protestovanje nič ne hasnilo. Taka ponižnost je res redka prikazen v vaši domišljavi mogočnosti. „Značilno je, da si klerikalci niso upali dati javnega duška prikritemu veselju nad imenovanjem Vogelnikovem“ končujete zabavljanje v „Sl. Narodu“.

Da, to je značilno za našo stranko. Ona dela, dela na tihem, ker ve, da s vpitjem in hrupnim bahanjem se nič ne doseže, pač pa z učenjem, trudom in naporom. Kdor mnogo dela, nima časa za vpitje.

Enkrat je delala naša stranka bolj glasno, ko je hotela Uršulinke nastaniti v Idrijo. Menila je takrat, da bodo vsi sloji veseli, ako se pomaga našim pridnim in nadarjenim dekletom do višje izobrazbe. Marsikateri rudar bi videl svojo hčerko kot učiteljico, ki bi imela boljši kruh, kakor ga uživa sedaj kot čipkarica. A naša stranka se je takrat bridko varala. „Klerikalci s to šolo pridobe več veljave in ugleda, ne maramo uršulink“, ste vpili, da se je nazadnje vse pokopalo. Zato je sedaj delala na tihem, da je strokovno šolo pridobila Idriji in po vašem pisarenju in zabavljanju soditi, je prav modro ravnala. Onemogočili bi bili vi tudi to šolo iz strankarskih ozirov, da ne bi kak klerikalec dobil boljšega mesta in da naši meščani ne spoznajo kdo se res trudi za njihovo korist. Da se vam to ni posrečilo, zato vaše javkanje.

Iz Idrije. (Tedenske novice.) Pretečeni teden so pričeli z delom za napravo novega reservoirja na posestvu Antona Lapajne, ki je v ta namen prepustil prostor za 100 K. S tem se bode vzela moč našim hidrantom, na katere smo bili lahko ponosni. V proračunu je izkazanih 8000 kron, da se napelje voda v novo realčno poslopje.

Pravili so ljudje, da se te dni potepa po „Tičnici“ tuj človek, srednje postave. Nosi črno suktnjo, bele hlače in belo kolesarsko čepico. Ljudi se izogiblje.

Čez dan pripeka huda vročina, na večer zato nekateri ožive, da bolj glasno pokažejo, da so še med živimi. Sicer privoščimo vsakemu svoje veselje in svoj šport, le da bi ne kradli ponočnega spanja mirnim meščanom. Gotovo se mirnim potom ne zgodi, ako pomagajo kakemu prej na prosto iz gostilne, kakor se je sam namenil. Protestira se z besedo in z rokami, močnejši premaga, to je že znana stvar, zato šibkejši na hladnem glasno daje duška svoji ogorčenosti.

Ker se pouk ra realki pričinja z novim šolskim letom v novem poslopju pripravljajo začasno realko v čitalniške namene. Marsikateri rudar vzdihne mimogrede „kako se bo gospoda za naše žulje po ceni zabavala!“

bil tudi Izveličar mučen. Toda vedite, da je bila moja vera vedno dejanska in živa, nikoli mrtva. Ako sem bežal v Ameriko, sem vzal vselej s seboj kakega podobnega tepca, kakoršen sem bil jaz, veselil sem se, ako sem prezebal pri mitnici in bil potem našeskan; če sem pa ubežal med razbojnike, sem prinesel izvestno razpraskan obraz domov. Saj pravim, to je bila mladost! Ko pa so me potaknili v gimnazijo in me tu obsipali z vsakovrstnimi resnicami, postavim, da se zemlja vrti okolu solnca, da bela barva ni bela, ampak da obstoji iz sedmerih barv, — takrat se je vse vrtelo po moji ubogi buči! Kar šumelo mi je po glavi: Jozva, ki je ustavil solnce, moja mama, ki ni hotela iz spoštovanja do preroka Ilija nič slišati o strelvodih, in moj oče, ki se ni zmenil za nove resnice! Toliko spoznaje me je navdušilo! Kot norec sem se klatil po hiši in hlevih, pridigal svoje resnice, strmel in in se zgražal nad nevednostjo, sovražil vse, ki so videli v beli barvi samo belo . . . Sicer je pa vse to neumnost in otročarija! Resna, takorekoč moška ekstaza se je začela zame na vseučilišču. — Gospodična, ali ste kje absolvirali kak popoln tečaj?“

„V Novočerkasku, v Donskem inštitutu.“

„Na višjih ženskih tečajih niste poslušali? Potem seveda ne veste, kaj so znanosti. Vse

znanosti, kolikorkoli jih je na svetu, imajo eno in isto legitimacijo, brez katere si jih niti misliti ne moremo: stremljenje po resnici! In nobena izmed njih, niti farmakognozija, ne toži po koristi, po ugodnosti življenja, ampak po — resnici. Na to se je treba ozirati! Katerokoli znanost začnete študirati, vsaka naredi na vas, posebno v začetku, nenavaden vtis. Povem vam, da ni nič tako bodrilnega, tako velikanskega, da nobena reč človeške duše tako ne omami in presune, kakor začetek kake vede. Po prvih petih ali šestih predavanjih pa vas že prešinjajo posebne nade in zdi se vam, kakor da bi imeli resnico že v oblasti. Tudi jaz sem se udal znanostim strastno, kakor ljubljani ženski. Bil sem suženj znanosti in nič višjega me ni veselilo. Noč in dan sem ždel sklonjen nad učena dela, ne da bi se vzravnal; kupoval sem knjige, da sem malone obubožal, in sem jokal, če sem zapazil, da imajo ljudje znanost za molzno kravo. — A dolgo nisem bil oduševljen. Stvar je namreč taka, da ima vsaka veda začetek, konca pa ne, liki verižni ulomek. Zoologija je našla 35.000 vrst žuželk, kemija pozna 60 prvin. Naj bi se pridelo sčasoma k tem številkam na desno še 10 ničel, bila bi potem zoologija in kemija prav tako daleč od konca, kakor sedaj, in vse sedanje znanstveno delo je samo povečevanje števil.

V „Sl. Narodu“ se dopisnik hudo jezi nad „Sl. Listom“. Vse je laž, kar je on poročal. Ne ve pa, da je bil poročevalec navzoč in dobesedno je slišalo isto sto in sto drugih. On je poročal, kar je izgovoril naprednjak, ne pa kar je mislil. Oponaša katoličanom, da se prilizujemo demokratom. No mi vemo, da kadar oni vas pohrustajo, tedaj pridemo mi na vrsto. Dvema nasprotnikoma stati nasproti je malo težko, posebno še najmočnejši katoliški stranki. A mi se boja ž njimi nič ne bojimo. Mi poznamo njih nazore, oni vedo za naše mišljenje. Vdarili se bomo z uma svitlim mečem, kakor smo se že. Malo boja ne škodi. Vetrovi sčistijo zrak, ugovarjanje sčisti tudi pojme. V korist delavskega stanu, ki ga je največ v Idriji, bomo delovali, naj nas kdo v miru pusti, ali napada. Taki smo bili, taki smo, in taki ostanemo.

Domače novice.

Predrznost ljubljanskih Nemcev. V nedeljo se je imela vršiti volitev v odbor ljubljanskega trgovskega bolniškega društva, katerega člani so po večini Slovenci. Dosedanji nemški odborniki bi na vsak način radi dobili društvo popolnoma v svojo oblast in zato se je začela velikanska agitacija med Nemci. Postavili so osem nemških in samo dva slovenska kandidata. Menili so, da bodo Slovenci prezrli to njihovo počenjanje. Občni zbor je bil razpuščen. Večina je na prihodnjem občnem zboru zagotovljena Slovincem le, ako pridejo na občni zbor tudi člani z dežele. Dolžnost slovenskih članov je, da pridejo vsi!

Celjsko „redarstvo“ in javni mir. To sta pač dva pojma, ki se ne dasta zlepa strniti. Dokazov je javnost že toliko doživela, da je skoraj nepotrebno še nadalje vlačiti take stvari na dan, ali ker to ni stvar posameznih oseb, temveč zistema, ki ga je uvedla vladajoča stranka celjske nemške gospode, naj priobčimo zopet junaški čin enega izmed slavnih očes celjske postave, ki se sicer ni tako izkazal, kakor so se izkazali „redarji“ ob času „čeških izgredov“, ali vendar kolikor toliko. Trojica nemških razgrajčev je na ulici nahrulila popolnoma mirnega Slovenca, ki je seveda v svesti svoje nedolžnosti, videč, da gospodje Nemci nimajo ravno najuljudnejših namenov, govoril tako glasno, da ga je moral slišati „redar“ št. 9. In kaj stori ta mož miru in postave! Namesto, da zapiše hajlovske razgrajče, zapiše Slovenca, preobrnivši par njegovih besed v svoj namen. To ga ni nikakor motilo, da je hajlovska trojica vpričo njega obkladala Slovenca z vsemi mogočimi psovki, katerih so zmožna le blatna usta celjske poulične fakinaže. Seveda je Slovenca, ki je številko 9 opozarjal na to dejstvo, hotela ta številka javnega miru aretirati. Radovedni smo na obravnavo, ker prič bo št. 9 dobil lahko dovolj, kajti

Te umetnosti sem se priučil tudi jaz, našel sem 35.001 vrsto, pa nisem bil zadovoljen. No pa jedva sem si opomogel od prevare, že me je prevzela druga vera. Zagnal sem se v nihilizem, njega proklamacije, v njegov temni krog in njegove spletke. Šel sem med narod, služil v tvornicah za mazača strojev, na ladijah za delavca. Ko pa sem pozneje prepotoval Rusko in spoznal njegovo življenje, postal sem nakrat vroč častilec ruskega življenja. Strastno sem ljubil rusko ljudstvo, ljubil ruskega Boga in veroval nanj. Veroval sem na njegov jezik, na njegovo obrazilnost . . . In tako dalje, in tako dalje . . . Potem sem postal slavofil in sem dolgočasil Alosakova s svojimi pismi, nato sem sanjaril o Ukrajini, bil sem arhiolog in nabiralec navadnih pesmi . . . Navduševal sem se za ideje, ljudi, dogodke, pesmi . . . Bil sem brez prestanka v v ekstazi! Pred petimi leti sem zaničeval idejo o posestvu, moja zadnja vera pa je bila, da se zlu ne moremo ustavljati“.

Saša je dihala nejednakomerno in se začela gibati.

„Srček moj, ali bi ne hotela malo čaja?“ jo je vprašal oče nežno.

„Sam pij!“ mu je odvrnila deklica jako drzno.

okna so se po celi rotovski ulici odpirala in ljudje so z dopadanjem zrl prizer, kako bistro čuva oko postave nad javnim mirom in redom v slavnem mestu celjskem.

Madjari na — Štajerskem. Dunajski listi poročajo brzozjavno in zatrjujejo, da je tudi ves Spodnji Štajer v ogorčenju radi nastopnega dogodka, ki priča, da Madjari znajo terorizirati tudi izven Madjarije: V zdravilišču Rogaška Slatina so imeli slavnost slovenje graškim pogorelcem na korist. Slavnostni prostor so dičile cesarske in deželne štajerske zastave. V Rogaški Slatini pa je bila kaka petina gostov z Madjarskega. A ker na tej slavnosti — nota bene: na slavnosti, ki se je vršila na avstrijskih tleh — ni vihrala nobena madjarska zastava, so madjarski gostje izsilili, da je zdraviliščno ravnateljstvo odstranilo tudi črno-rmene, belo-zelene in belo-rudeče zastave. Nemški listi označujejo to postopanje Madjarov kakor nesramnost, ki ne sme ostati nekaznovana. Tako torej: sedaj so ogorčeni! Kdo pa je pomagal vzgajati to madjarsko nesramnost? Kdo drugi nego Nemci? Seveda so delali v tem — plemenitem domnevanju, da se bo madjarska nesramnost obračala samo proti Slovanom. Nesramnost bodi, dokler se boš obračala proti drugim! To je kvintesenca plemenitosti mišljenja Nemcev! Ali tudi postopanje direkcije v Rogaški Slatini tem povodom je zelo značilno. — Madjari so brzkone dobri gostje s polnimi mošnjčki in veliki nemški patriotizem in idejalizem je obmolknil pred — žepom!

Kneippovo zdravilišče v Krapini. Pišejo nam: V tukajšnjem mrzlem kopališču, katero je ustanovil in katero vodi znani bivši urednik Kneippovih listov gospod Okić, sta se pripetila v kratkem posledku dva izredna slučaja ozdravljenja, katera ne vzbujata samo med tukajšnjimi, iz vseh dežel širne Avstrije prišedšimi kopališčnimi gosti, ampak tudi v tukajšnjem trgu veliko zanimanje in katera sta vredna, da jih zabeležimo. Pred dvanajstimi dnevi je došel sem vpokojeni železniški nadsprevodnik gosp. Jagič. Pred osmimi leti sta mu pri trčenju dveh vlakov vsled strahu obe nogi popolnoma otrpnili. Tu je pričel takoj s polivi in glej — peti dan potem je prišel sam brez tuje pomoči, opirajoč se na palice, v kopališče, katero je 300 metrov od trga oddaljeno. Evo drugi slučaj: Župnika Kovačiča iz Koprivnice je zadel pred sedmimi tedni na levi strani mrtvoud in na svetovanje zdravnika je pred 10 dnevi došel sem. Z levo nogo ni mogel popolnoma nič ganiti, toda že osmi dan tukajšnjega bivanja je mogel brez vsake opore hoditi.

Pri štajerskem deželnem šolskem svetu je sistemizirano novo mesto deželnega šolskega nadzornika za slovenske ljudske šole. Za to mesto je določen pred kratkem iz Kranjskega

nazaj na Štajersko premešeni šolski nadzornik Peter Končnik.

Premeten dezertir. Ignacij Potočnik, prostak 17. pešpolka je pred kratkem dezertiral, ali prijeli so ga in zopet pripeljali v Ljubljano v šentpetersko vojašnico, kjer so ga zaprli. Potočnik je strgal mrežo iznad vrat svojega zapora, odtrgal ključavnice in odprl vrata. Na hodniku je zlezal v dimnik, iz katerega je zlezal v podstrežje in v skladišče. Tam je zvezal več jermenov in se spustil skozi okno na tla. Še le zjutraj so opazili, da je Potočnik izginil.

Izobraževalno društvo v Preski. Iz Preske se nam piše: Naše izobraževalno društvo nam je v nedeljo dne 2. avgusta priredilo jako veseli dan, imeli smo namreč izlet na Bleško jezero, kamor smo se peljali z jutranjim vlakom. Krasen pogled, ko smo prišli do jezera je bil, ko smo se vsedli v čolne in se podali proti otoku. Sem od prijazne cerkvice otokove nas je pozdravljalo lepo pritrkavanje, kar so nam priskrbeli naši fantje, proti otoku pa so plule naše ladje, od katerih ene se je krasno razlegal naš pevski zbor, ki je zapel „Po jezeru bliz Triglava“. To je bil ves zanimiv prizor! Na človeka, ki je to opazoval, je naredilo gotovo vse to veličastni vtis. Ob 10. uri smo potem imeli na otoku službo božjo s pridigo, kar so nam opravili naš č. g. župnik, društveni predsednik I. Brence. Službo božjo smo končali s slovesnimi petimi litanijami. Popoludan po kosilu pa smo imeli zopet vožnjo po jezeru in potem izlet po krasni okolici. Reči moramo, da to je bil za nas res radostni dan, posebno hvalevredno ulogo pa je pri tem igral naš pevski zbor, ki nam je pod vodstvom gosp. nadučitelja A. Sone-a v cerkvi pri službi božji, kakor potem tudi zunaj ves čas vrlo prepeval ter nas je v splošno zadovoljnost izvrstno zabaval, za kar smo mu jako hvaležni. Vsa čast mu! Vsi zadovoljni in veseli smo se potem slednjič vrnili z večernim vlakom proti domu. Ta dan nam vsem gotovo ostane v trajnem in veselem spominu.

„Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko“, sešitek 1. in 2., prinašajo nastopno vsebino: 1. Dr. Vladimir Levec: Iz furlanskih arhivov. 2. Anton Koblar: Šola v Kranju. 3. Fr. Pokorn: Cerkev na Šmarjetni Gori pri Kranju. 4. Koblar: Spisi prof. Simona Rutarja v „Izvestjih muzejskega društva za Kranjsko“.

Elektrika ga je ubila. V Hrušici na Gorenjskem inštalira monter Schweighofer električne priprave. Pri tem delu mu je pomagal Rudolf Lieber iz Dolenjega Avstrijskega. Pri delu ga je zadel električni tok in ga na mestu ubil. Tudi monter je padel brez zavesti z odra, pa se je pozneje zopet zavedel.

Boj s ciganom. Iz Pilštajna se poroča: V četrtek 23. julija prišla sta v okolico Lesično, občine Pilštajn, popoldne kot hrast močan cigan in mlada ciganka. Denarja imela sta dovolj, ker

sta ga vkradla nekje za Savo in sta v prodajalni precej veliko izdala ter se potem napotila v gozd. Kmalu za njima prideta dva orožnika z Zidanega mostu in to postajevodja Košar in še jeden tovariš. Ljudje njima povedo za skrita ptička in ona dva nagloma kreneta v hosto in najdeta oba. Cigan se brani na vse kriplje. Dvakrat ga zgrabi postajevodja ter mu iztrga srajco spredaj in zadaj, da mu ostane ista v rokah. Cigan je mahal proti orožniku z nekim ostrim predmetom in ga močno ranil na glavi. Nesreča je hotela, da se je orožniku spodrknilo in padel je čez visoko pečino in osta nezavesten ves krvav. Cigan skoči kot blisk za njim in bi ga gotovo umoril, a prihiti naglo postajevodji Košarju na pomoč njegov tovariš, ki je ciganko stražil in zabode v glavo in rame cigana. Orožnik hitro priskoči k postajevodji, ki je vso zavest zgubil. Cigan pobegne, a postajevodjo so prenesli v hišo Janeza Bokalič, kjer se je zvečer zavedel in počasi prišel k sebi. Revež ima na glavi rano in v celem truplu čuti bolečine. Cigana so potem iskali do polnoči, a našli so ga bliza Krivice šele v petek dopoldne. Iskalo ga je več orožnikov in kakih 10 kmetov. Neki kmet ga je vstrelil v noge, a je še bežal. Ko so se mu približali ljudje, je še marsikateremu prav gorko prisolil. V tem boju je prišel cigan še ob prst. Vsega ranjenega so potem prepeljali v Kozje. Tudi g. postajevodja se je odpeljal na Zidan most in potem menda v bolnišnico. Skoro bi postal žrtva težkega poklica, zato mu Bog daj kmalu zdravje.

Novi bankovci za 10 kron. „Fremdenblatt“ piše, da so ti bankovci, katerih je bilo dne 2. septembra 1901. izdano za 160 milijonov kron, ponarejeni v taki meri, da se je avstro-ogerska banka odločila izdati nove bankovce prihodnjega leta. Največ ponarejanja je bilo okoli Ankone.

„Dom in Svet“ ima v 8. številki naslednjo vsebino: Silvin Sardenko: Nesmrtnemu Leonu. — Bogdan Vened: Naš stari greh. Polabska povest. — Silvin Sardenko: Gorski viri in verzi. — Fr. S. Finžgar: Moja duša vasuje . . . — Sorin: Svita dan se nad goro . . . — J. Mlakar: Grintavec in Kočna. K turistovski sezoni. — Janko Jovan: Domači obrti na Kranjskem. — Anton Medved: Legenda o petelinu. — Marija: Liljana. Novela. — Anton Medved: Oblačicam. — Viktor Steska: Slikar Julij Quaglio. — Anton Medved: Oddaljenim dušam. — Dr. Karol Glaser: Nemška „moderna“. Iz novejšje nemške književnosti. — F. U.: † Papež Leon XIII. — Književnost. — To in ono. — Slike: Izak in Abraham. K. Šteiben. — Češka kočna na Ravneh. — Kokrška dolina: Zg. Jezerska Kočna. — Spodnja Jezerska Kočna. Oboje fotogr. A. Beer v Celovcu. — Čevljar. Risal Ant. Koželj. — Pristanišče v Ogleju. Risal M. Jama. — Notranjščina ljubljanske stolnice. — Freska v svetišču ljubljanske stolnice. — Freska v svetišču ljubljanske

Liharev je prišel v zadrego, in njegova hoja je izražala zavest nekake krivde, ko se je zopet približal mizi.

„Res, živahno življenje ste živeli“, je pristavila gospodična Ilovajska. „Vi imate spomine!“

„I seveda, vse to se zdi človeku živahno, ako sedi in se razgovarja pri čaju z ljubeznivo družabnico, vprašajte pa, koliko me je stala ta živahnost. Kaj me je torej stala ta raznoličnost življenja? Moja vera ni bila, kakor vera kakega nemškega doktorja filozofije, lična, premišljena, jaz nisem živel v samotni, ne, vsaka vera me je privila v svojo posebno obliko, me raztrgala na kosce. Prosim vas, pomislite vendar! Bogat sem bil ko moji bratje, zdaj pa sem berač. V opojnem navdušenju sem razmetaval svoje in soproginjo premoženje, kakor tudi veliko tujega denarja. Sedaj imam dvainštirideset let, starost trka na vrata, jaz pa sem brez strehe ko pes, ki je po noči zaostal za vozovi. Celo svoje življenje nisem vedel, kaj je mir in pokoj. Moje srce se je neprestano mučilo, trpeč vsled ničevnih nadej, ki so vstajale v njem. Ginil sem vsled težkega, nerednega dela, trpel pomanjkanje, prenašal gotovo petkrat težave ječe in se potikal po guberniji arhangelski in tobolski. Že misel na to je grenka! Živel sem, toda v svojem opojnem

stanju niti vedel nisem, da živim. Verjemite mi, da se ne spominjam niti ene pomladi, da niti zapazil nisem, kako me je ljubila soproga, kako so se mi rodili otroci. Kaj bi vam še pravil? Vsem, kateri so me ljubili, sem bil v nesrečo. Moja mati nosi radi mene že petnajst let žalno obleko, moji ponosni bratje pa, ki so morali radi mene mnogo pretrpeti, zardevati, potezovati klobuk na oči in denar trošiti, me sovražijo ko gada“.

Liharev je vstal, pa zopet sedel.

„Ko bi bil samo jaz nesrečen, bi bil Bogu hvaležen“, je nadaljeval, ne da bi pogledal Ilovajsko. „Moja nesreča se izgubi v nič, ako pomislim, kolikokrat sem bil v svoji ekstazi brezpameten, neresničen, nepravičen, osoren in tudi nevaren! Kolikokrat sem uprav one sovražil iz dna srca, katere bi bil moral ljubiti — in obratno. Nezvest sem bil gotovo tisočkrat. Danes sem veroval in skoro kleče častil, jutri pa sem že plašno bežal od svojih bogov in prijateljev in požiral molče zasramovanje, s katerim so me podili. Bog sam je videl kolikokrat sem se tako sramoval svoje ekstaze, da sem jokal in ponoči z zobmi škripaje grizel blazino. Niti enkrat v svojem življenju nisem namenoma lagal ali kaj hudega storil, in vendar nimam mirne vesti. Gospodična, niti tega ne moremo reči, da nimam

človeškega življenja na vesti, ko mi je vendar umrla žena pred očmi, katero sem umoril s svojim nemirnim življenjem. Da, žena moja! Vidite, dandanes ima svet dvojno stališče, s katerih izhaja, kadar treba soditi žensko. Prvi merijo žensko lobanjo, hoteči dokazati, da stoji ženska nižje od moškega, iščejo ženske napake, da se norčujejo iz njih, da jim imponirajo s svojo originalnostjo, da opravičujejo svojo lastno živalsko naravo. Drugi pa se trudijo na vso moč, da bi povzdignili žensko na svojo stopinjo, to se pravi, dajejo ji priložnost, vbijati si v glavo 35.000 vrst in govoriti in pisati isto nemnost, katero sami govore in pišejo“.

Obraz Lihareva je postal nakrat temen.

„Jaz pa trdim, da je bila ženska vedno sužnja moškega in bo tudi ostala“, je rekel s svojim globokim glasom in udaril s pestjo ob mizo. „Ženska je mehka, voljan vosek, iz katerega je tvoril mož vedno vse, kar se mu je poljubilo. — Moj Bog! Vsled moževe ekstaze, ki ni bila piškavega oreha vredna, si je ostrigla lase, zapustila svojo rodovino, umrla v tujini . . . Ideje, za katere se je žrtvovala, niso bile ženskemu spolu lastne . . . O najudanejša sužnja! — Lobanj nisem meril, govorim vse iz težke, bridke izkušnje. Najponosnejše, najbolj samostojne ženske so mi brezmiselno, brez vprašanja

stolnice. Vse tri fotogr. J. Kotar, Ljubljana. — Gerhart Hauptmann. — Oglej. Po fotografiji. — Bazilika v Ogleju. — Muzej v Ogleju. — Baptistarij v Ogleju. Vse tri risal M. Jama. — „Dom in Svet“ izhaja prvega dne vsakega meseca. — Urednika: dr. Mihael Opeka za leposlovje in dr. Evgen Lampe za znanstvo in ilustracije. — Založnik in lastnik: „Marijanišče“. — Tiska „Katoliška Tiskarna“ v Ljubljani. — Naročnina: 9 K, za dijake 6 K 80 h, za Ameriko 2 1/2 dolarja, za Italijo 11 lir, za Nemčijo 10 mark. Sprejema lastništvo in upravnništvo v „Marijanišču“.

Kaj pa je zopet s Plantanom? „Slovenec“ je te dni pisal: „Predsednika notarske zbornice, državnega poslanca Ivana Plantana, pozivamo, naj pove svojim volivcem, ako so resnične govorice, ki se širijo v Ljubljani, da je v zadnjem času dobil od c. kr. nadsodnije v Gradcu zopet disciplinarno kazen ukora, ker je sestavil za znano liberalno tvrdko v Ljubljani neko listino, po kateri je bila oškodovana neka stranka z Gorenjskega“. — In Plantan zopet molči, molče pa tudi notarji, katerim je predsednik. Kaj pravijo k temu njegovi volivci?

Kako liberallec častno besedo drži? Dne 3. t. m. bila je pri c. kr. okrajnem sodišču v Mokronogu kazenska obravnava proti Janezu Nahtigalu, zasebniku iz Trebelnega, in sicer vsled zasebne obtožbe g. Franceta Žagarja, sedanjega župana iz Trebelnega zaradi prestopka zoper varnost časti. Janez Nahtigal je pri obravnavi prizaal kaznjivo dejanje, radi kojega se ga je tožilo, in gosp. Fr. Žagar se je z njim proti temu poravnal, da se je Nahtigal pod častno besedo pismeno obvezal tekom 8 dni priobčiti v „Slovenskem Narodu“ in „Slovenču“ sledečo častno izjavo: „Podpisani Janez Nahtigal, zasebnik iz Trebelnega, odposlal sem dne 15. decembra 1901 dopis na c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem, v kojem sem obdolževal kot tedanji župan občine Trebelno sedanjega župana gosp. Franceta Žagarja, da je o priliki živinskega štetja leta 1900 občinarje šuntal, naj ne dajo živine popisati, in da je napravil med občinarji punt ali upor. Jaz obžalujem, da sem v razburjenosti in vsled neutemeljenega govorjenja drugih ljudij g. Franceta Žagarja obdolžil, kakor zgoraj navedeno, in preklicujem s tem svoje obdolžitve. Ob enem izjavljam pod častno besedo, da bodem tekom 8 dni predstoječo častno izjavo priobčil v „Slovenskem Narodu“ in „Slovenču“. Mokronog dne 3. julija 1903. Nahtigal“. — Tu podpisani liberallec pa te častne besede ni držal. Brez komentarja — taki so!

Vabilo k veselici, katero priredi katoliško društvo pomočnikov v Škofji Loki s sodelovanjem ljubljanskega kat. mladeniškega društva v svojem domu v nedeljo 9. avgusta ob 8. uri zvečer. Vspored: 1. Iz Hrvat. Primorja, tamburaški zbor. J. Broz. 2. Himna, tamburaški zbor. M. Farkaš. 3. Venec vojaških pesmi, tamburaški

sledile, kakor hitro se mi je posrečilo, jih prepričati za svojo ekstazo; iz nune sem napravil nihilistinjo, katera je, kakor sem pozneje zvedel, streljala na orožnika; moja žena me ni zapustila za hip na mojih potih in je izpreminjala tako lahko svojo vero, ko veterinica svojo smer, kakor hitro sem jaz izpremenil svojo ekstazo“.

Liharev je skočil raz sedež in začel korakati po sobi.

„Plemenito, vzvišeno suženjstvo!“ je rekel in udaril z rokama skupaj. „V njem je upravitelj visoki pojem ženskega življenja! V grozni zmešnjavi, katera se je napravila v moji glavi, odkar občujem z ženskami, niso ostale na rešetju mojega spomina niti ideje, niti učene besede, niti modroslovska razmišljanja, temveč samo ta nenavadna udanost v usodo, ta neizmerna usmiljenost, to popolno odpuščanje . . .“

Liharev je stisnil pesti, srepo strmél predse in izgovarjal počasi, z nekakim strastnim naporem, na pol glasno posamezne besede:

„To — to velikodušno prenašanje, ta zvestoba do groba, ta poezija srca . . . Pravi pomen življenja je pravzaprav v tem tihem mučeništvu, v solzah, ki bi omečile namen, v neomejeni, vse prizanašajoči ljubezni, ki razsvetljuje in ogreva kaos življenja . . .“

(Konec prihodnjic.)

zbor. J. Bartl. 4. Po zaklad! Igra s petjem v dveh dejanjih. Priredil Fr. S. Finžgar. Vstopnina: Sedeži 1. in 2. vrste po 1 K, 3., 4. in 5. po 80 h, drugi sedeži po 60 h, stojšča po 40 h.

Tečaj za slovensko stenografijo z nemškimi ovirami. Na I. drž. gimnaziji v Ljubljani se ustanovi kurz za slovensko stenografijo. Naučno ministerstvo je dovolilo slednjič v to; ali z — nemškimi pridržki. Ravnateljstvo mora vsako leto opozarjati dijake na važnost — nemške stenografije. In dalje je ukazalo ministerstvo tudi to, da se mora nemški tečaj vršiti, tudi če je en sam učenec, za slovenski tečaj pa mora biti po naredbi določeni minimum.

Iz Toplice na Dolenjskem nam pišejo: Prijetno je tukaj. V svežem zraku in ob lepem celo krasnem vremenu preganjamo bolezen iz udov. Gostov je precej, največ s Kranjskega, a tudi od drugod in celo odličnih: Jenko iz Belgrada, Mankoč iz Trsta itd. več profesorjev — tudi dvorni svetnik Šuklje — duhovnikov, učiteljev. Opomniti treba, da so se Toplice po požaru leta 1898. premenile popolnom v moderno kopaljšče z vsem komfortom. Med gosti sicer prevladuje nemščina, ker jih je mnogo od drugod. Tudi „ši“ se začuje za zabelo, a kopaljšče in zdravilišče ima ponosen slovenski značaj. Ako nam dobrotno nebo ohrani še tako lepo vreme, odnese vsakdo odtod sladak spomin na lepe urice, ko je v domačem kopaljšču krepil dušo in telo.

Predkoncesija za izvrševanje tehniških priprav za zgradbo lokalne železnice od Rakeka čez Cerknico in Stari trg pri Ložu do Babinega polja so dobili predsednik trgovske in obrtne zbornice I. Lenarčič, graščak princ Schönburg-Waldenburg in posestnik parne žage Fr. Žagar. Predkoncesija je veljavna pol leta.

Čuden slučaj. Pod tem naslovom poročajo listi, da so v bližini Novega mesta na Dolenjskem prijeli neko potepajočo se deklico, ki je izjavila, da ji je ime Ivanka Bratuša, da je hči Franca in Marije Bratuša v Gornjih Podložah pri Majšpergu na Štajerskem. Deklica imenuje vse svoje učitelje in katehete, pozna sploh vse razmere majšperške, ve dan in mesec svojega rojstva, samo letnice ne. Čudno na celi stvari pa je, da sta bila Franc in Marija Bratuša pred mariborskimi porotniki obtožena, da sta svojo hčer Ivanka umorila, razsekala in potem posamezne kose pojedla. Obtoženca sta vse priznala. Mogoče je sedaj dvoje, da sta obtoženca zato priznala zločin, da dobita v svoji velikanski siromašnosti brezplačno hrano in stanovanje, ali pa da je omenjena deklica sleparka, ki pozna dobro razmere v Majšpergu in hoče le prikriti svoje pravo ime.

Okolu sveta.

Novi skupni finančni minister. Cesar je imenoval novim skupnim finančnim ministrom dosedanjega poslanika v Atenah barona Buriana pl. Rajecz, ki je v sredo položil prisego v cesarjeve roke. Burian je rojen Madžar, pa zna več slovanskih jezikov in so mu razmere v Bosni dobro znane. Značilno pri tem imenovanju je dvoje. Prvič, da je novi minister zopet Madžar, kakor ne bi bilo v Avstriji za to zmožnega moža, in drugič, da se novi minister ne imenuje več „državni finančni minister, ampak „skupni“, kar se je gotovo tudi zgodilo Madžarom na ljubo, ki v svojem sovraštvu do vsega, kar ni madžarsko, niti naslova „državni“ ne morejo več slišati, ker komaj čakajo, da razpade „država“.

Kako se zatrejo nameri na Ruskem je generalni guverner v Odesi, grof Mussin Puškju izdal v soglasju z mestnim poglavarjem v Petersburgu z Kleigelom na skrivnem sledeče odredbe: 1. V slučaju nemirov se morajo zapreti vsi javni lokali, 2. kakor hitro je nemirna množica odšla iz nasipe ulic, se mora občinstvo odstraniti, 3. kakor hitro se pojavijo nemiri med delavci v predmestjih, se naj ustavijo ulične železnice, kakor tudi, ako je treba, v mestu samem, 4. ko se razpne rudeča zastava, jo morajo takoj odstraniti in dotičnega, ki jo je nosil, aretirati, naj stane kar hoče, 5. policija je dolžna,

vsu sumljive osebe aretirati, 6. ako policija sama ne more udušiti nemirov, naj se pozove vojašto, 7. posamezni nadstražniki v raznih okrajih mesta morajo biti natanko poučeni, kaj se godi v drugih okrajih in 8. mestni poglavar naj se takoj telefonično obvesti o vsem, kaj se godi v posameznih okrajih.

10.000 golobov-pismonošev ponesrečenih. Na južni obali Anglije so pred kratkem izpustili 10.000 golobov s pismi. Golobi bi bili morali biti ob 8. uri zvečer na svojih postajah, toda do tedaj ni došel niti en golob na svoje postaje. Šele po treh dneh so nekateri golobi prileteli na svoje postaje, a še ti so bili vsi zmučeni. Vse druge golobe je uničila velika ploha.

V zrakoplovu čez Pireneje. Zrakoplovec grof de la Vaulx je znan vsled svoje znamenite vožnje v zrakoplovu čez del sredozemskega morja. Pred kratkem je sklenil, da poleti v svojem zrakoplovu čez Pireneje; ostati namreč ne mara za drugimi zrakoplovci, ki so skušali s svojimi zrakoplovi preleteti čez Alpe. In tako se poroča, da grof Henri de la Vaulx že v tem letu poskusi svojo srečo. Določil je, da se vzdigne v južnem francoskem mestu Pau. Pri ugodnem severnem vetru bi vožnja trajala prav malo časa, ker Pireneje merijo v debelosti kakih 120 kilometrov. Taisto se mu bo treba posebno visoko dvigniti v zrak, ker najvišji vrh Pirenej, Pic d'Anethon, meri 3400 metrov.

Organizacija katoliške mladine v Nemčiji. Ravnokar izišlo poročilo pravi, da je v zvezi okoli 6900 članov, konec prejšnjega leta jih je bilo 4400. Da je naraslo število članov tekom enega leta za 2500 članov, so pripomogle v to največ volitve v državni zbor. V mnogih krajih so se ustanovile na novo podružnice slavne „Windthorste zveze“, da delujejo med ljudstvom, sosebno med mladino — ker v mladini je naša moč.

5000 frankov za fotografijo. Neko angleško društvo je obljubilo 5000 frankov za fotografijo bivše srbske kraljice Drage, katera je bila krvave noči v spalnici. Na ti fotografiji so sledovi več udarcev s sabljo, ker so uporni častniki mahali ne samo po kraljici Dragi, ampak tudi po fotografiji.

Kupčija z belimi sužnji v Londonu. Londonska policija v zadnjem času posebno pazi na moralne razmere v mestu in se trudi, da bi zatrla vse propadle odnose. Posebno pazi na Francoze, pa tudi Nemci niso izvzeti, ker tudi oni kaj radi kupčujejo s človeškim mesom ter ga spečavajo v Londonu. Mnogo je tu zvez, toda policija ne more priti vsem v okom, dasi so ji znane mnoge sumljive osebe, ker ženske ne upajo povedati imena zločincev, ker se boje grozne osvete. V zadnjih dneh so obravnavali pred sodnijo tri take slučaje in vselej se je šlo za Francoze, ki so neizkušene deklice prevarali z lepimi in vabljivimi besedami ter jih spravili v London, kjer so jih prodali zloglasnim hišam v nemoralno življenje. Neko 17letno deklico je policija k sreči opomnila ter jo poslala nazaj na Francosko. Sodnik je moral moralno propadlega Francoza oprostiti, ker mu niso mogli dokazati, česar je bil obdolžen. Kaj radi ti kupčevalci vzamejo seboj kako podkupljeno žensko, ki zamore najlažje prevariti neizkušene deklice. Ko so deklice enkrat v Londonu, jih reši le sreča, drugače so izročene milosti in nemilosti svojim gospodarjem. Tepejo jih in stradajo, da se deklice morajo udati svoji sramotni usodi. Pohvaliti moramo tedaj, da se je angleška policija tako zavzela za nedolžne žrtve in zasleduje z vso vnemo brezsrčne kupčevalce. Posebno se pazi v pristaniščih. Kakor hitro izstopi kaka sumljiva dvojica, takoj so obveščene oblasti. In s tako vestnimi odredbami se je pred dnevi posrečilo, prijati dva francoska kupčevalca deklic. Eden kupčuje že leta z deklicami ter jih prevaža na Laško in v Egipt. „Kupčuje se z mladimi deklicami kakor z živino“, je rekel nek angleški detektiv. Pa obsodba kupčevalcev ni velika, obsodijo ga na dve leti ječe. Sicer pa gledajo sedaj na to, da kazen zvišajo. In upati je, da bodo v bodočnosti oblasti vse strožje stopale kupčevalcem na prste, ki mlade in neizkušene deklice z laskavimi obljubami odvedejo v tuje mesto in jih prodajajo v sramotne hiše.

Stroški okupacije Bosne in Hercegovine. Zasedanje Bosne in Hercegovine je stalo našo državo skupaj 270 milijonov kron. Takrat je bil minister zunanjih zadev grof Andrassy. Že pred okupacijo si je zagotovil grof Andrassy kredita 120 milijonov kron zaradi „mogočih bodočih dohodkov“. Za leto 1878. je zahteval nadaljnih 83·4 milijonov kron in potem še 67·13 milijonov. Okupacija Bosne je torej stala našo državo ogromnega denarja, a vendar še Bosna dosedaj ni — naša in je še sploh veliko vprašanje, če se bode sploh kedaj priklopila avstro-ogerski monarhiji.

Osebnost novega papeža. Papež Pij X. je lepe, čvrste postave s priljudnim obrazom, iz katerega gleda dvoje prijaznih, bistrih oči. Lasje so osiveli, toda jako gosti. Visoko čelo priča o njegovem odkritosrčnem in plemenitem značaju. Čeravno je že 68 let star, vendar je njegovo lice brez gub. Dobrotljivost in blaženost razodeva njegova priazen. Kot patrijarh v Benetkah je storil novi papež brezštevila dobrot ter je bil v obče priljubljen pri vseh. Ko se je opravljal v Rim k izvolitvi novega papeža, ga je ljudstvo burno pozdravljalo, kar kaže, kako spoštuje benečansko ljudstvo svojega višjega pastirja. Storil je pa tudi vse, da ga more ljudstvo spoštovati in ljubiti. Za uboge kaznjence je storil veliko dobrega, večkrat jih je obiskal v ječah ter jim skušal olajšati njihovo težko stanje. Ubogim so bila njegova vrata vedno odprta. Ko je hodil po ulicah delil je mej otroke sladkorje ali pa vinarje. Celo konje je prodal, da je mogel koristiti revežem. Z italijansko kraljevo hišo je bil novi papež vedno prijatelj ter je večkrat kralja obiskal. Posebno je velik prijatelj umetnosti, katero je vedno podpiral.

Priljubljenost sv. Očeta. Novi papež Pij X., bivši kardinal Sarto, se odlikuje po srčni dobrotljivosti in milobi, ter uživa v Benetkah veliko spoštovanje. Benečani so njegovo izvolitev za papeža z velikim veseljem pozdravili. Njegovo življenje in vedenje je skromno, zato je bil jako priljubljen. V Rimu ni bil mnogokrat. Ko je bil imenovan za patrijarha beneškega, se mu je vlada ustavljala in mu odrekla plačo. Končno se je doseglo sporazumljenje, ki je zadovoljilo obe strani. Njegov prednik, papež Leon XIII. mu je rekel nekaj, da bi bil on najspodobnejši mož, da bi zasedel prestol sv. Petra. Temu se je patrijarh silno začudil ter dejal, da bi ta visoka služba presegala njegove moči. Nato Leon: Mi vemo, da bi Vi Cerkvi izvrstno služili, zato imate vse potrebne lastnosti. Splošno se trdi, da bo vladanje novega papeža miroljubno.

Nazadovanje angleškega naroda. Zadnje dni je bila v angleški gospodski zbornici razprava o fizičnih razmerah angleškega naroda. Ta razprava je imela presenetljiv uspeh. Pokazala je namreč, da je angleški narod začel degenerirati. Riponski škof je dokazal, da mora pri sedanjih razmerah v 18 letih ponehati naraščanje naroda. Danes je že 1,100.000 otrok manj, kakor bi jih moralo biti v normalnih razmerah. Samo v Londonu je 26.000 otrok manj, kakor bi jih moralo biti. Vojvoda Devonshire je ta dokaz še podprl z vsakovrstnimi drugimi podatki. Zanimivo je, da to krčenje števila otrok ni posledica kakkega v rodbinah navadnega zistema kakor na Francoskem, nego fizične degeneracije naroda, največ vsled alkoholizma.

Vojska med Rusijo in Japonsko. Newyorški listi prinašajo vest o preteči vojni med Rusijo in Japonsko. Amerikanci se baje trudijo prepričati vojsko, ker povdarjajo, da je vzdržanje miru v vzhodni Aziji potrebno, ker bi bile primorane tudi druge velesile poseči vmes. Vzrok razpora med obema državama je ta: Rusija je dobila od Koreje dovoljenje, sekati na otoku istega imena gozdove. Japonska pa trdi, da služi to dovoljenje Rusiji v pretvezo, da more pošiljati vojake v Korejo. Iz Tokija, glavnega mesta Japonske, se poroča, da je začela Japonska kupovati živež in druge potrebščine za vojno, ter da se pogaja za nakup novih vojnih ladij. Tudi ruska mornarica pred Vladivostokom je pripravljena, da lahko vsak čas prične vojsko. Japan se nadeja, da mu pomagata v slučaju vojne Anglija in Francija (?). Rusija že od

15. junija pomnožuje vojaštvo v vzhodni Aziji, kamor vozi tudi težke topove. Na železnici ima to prevažanje prednost pred vsem drugim prometom. Položaj je jako napet, ker Rusija noče nič slišati o Japonskih zahtevah zastran Koreje.

Potovanje ruskega carja. Te dni je bil tajnik ruskega poslanstva na Dunaju, Smertejev pri našem cesarju v Ischlu ter mu je naznanil, da namerava ruski car v jeseni priti na Dunaj. Ako se to zgodi, imelo bode to carjevo potovanje gotovo političen pomen. Laški listi pa poročajo, da pride ruska carska dvojica meseca oktobra v Rim ter da bode bivala na Kvirinalu, obenem pa da obišče tudi novega papeža.

Rusija v Mandžuriji. Nemški listi poročajo, da je Rusija naznanila kitajski vladi, da prepove tujcem bivati v Mandžuriji in se tam baviti s trgovino za dobo šestih let. Po preteku te dobe pa, ko bode napravila Rusija v Mandžuriji red, se bodo tujci smeli zopet vrniti v Mandžurijo in se tam baviti s trgovino.

Silna vročina vlada na Angleškem in v Ameriki, kjer je dosegla 85 stopinj Farenheita (30 stopinj Celzija) v senci. V Newyorku je še hujše, ker znaša ondi vročina preko 100 stopinj Farenheita. Mesto je kakor izumrlo. Zadnje sredo je spalo preko 50.000 prebivavcev na javnih mestih, po perivojih in ploščnatih strehah. Bolnice so polne oseb, ki so zbolele za solničarico.

Grozna toča je pobila celo vrsto okrajev v južnem delu kraljestva Češkega. Cele, neizmerne, nepregledne planjave so spremenjene v puščavo. Vse obseže, ki je bilo, v pravem pomenu besede, zasuto od grozne toče, meri 6400 kvadratnih kilometrov, a prizadeto je po nesreči kakih 500.000 duš. Jedro tega ozemlja, na katerem je letina popolnoma uničena, meri v dolžini 160 km, v širini 24 km, a površje 3840 kvadratnih kilometrov. To je 13. del od vsega prebivalstva Češkega. Na tem ogromnem ozemlju je vse uničeno; nesreča je bila tako silna, da ostane nepozabna v gospodarskem življenju Češke. Takega naravnega dogodka morda ne pozna zgodovina Češke. Ali ni bila uničena samo žetev, ampak tla sama so tako razdejana, da po nesreči ne bi bil mogel nikdo uginiti, kaj je bilo nasejano. Toča je padala kakor jajca debela po vsem tem ogromnem ozemlju. Vihar pa je bil tolik, da je drevje ruval iz zemlje. Samo v političnem okraju Strakoniskem so izvedenci cenili škodo na 6 milijonov kron. V okraju Pisek znaša škoda več milijonov. Škode na vsem ozemlju seveda ni možno preceniti, ali to je gotovo, da bo znašala več — deset milijonov. V mestu Pisek znaša n. pr. škoda samo na občinskem imetju kakih 200.000 kron. Z eno besedo: nesreča je bila to, koje posledice bo ljudstvo občutilo mnogo let. Pomoči od dežele in države je pričakovati.

Papež in loteristovke. V življenju loteristovk igrajo veliki in mali dogodki življenja veliko ulogo. Kar se zgodi v resnici ali kar se komu le sanja — vse ima za loteristovko svoj posebni pomen. Krvava žaloigra v Srbiji je donesla loterijam silne svote. Ko je ležal papež Leon XIII. na smrtni postelji, je bilo za loteristovke nekaj izrednega, in ni čuda, da so vse svoje dušne zmožnosti osredotočile za kombiniranje števil. Noben človek na svetu se ni tako zanimal za papeževo bolezen in smrt kakor loteristovke. Loteristovka sicer šepeče razne molitvice za papeža, ali v mislih in srcu ima loterijske številke. V avstrijskih loterijah se je te tedne trikrat več stavilo kakor navadno in vendar je le malo loteristov stavilo iste tri številke v istem redu, zlasti ker je papež običajne kombinacije nekako podrl s tem, da je star 93 let, v tem ko ima loterija le 90 števil, in s tem, da je on Leon 13., številka 13 pa po vseh naukih praznovrstva pomeni nesrečo tudi v igri. Loteristovke pa so si znale pomagati. Ker že številke 93 ni mogoče staviti, stavijo pa številke 90 in 3. In tudi številko 13 je na tisoče ljudi stavilo. Praznovrstvo ima sicer velikansko moč, ali v tem slučaju se je vendar razkadilo. Loteristovke pravijo, da je papežu vedno številka 13 prinesla srečo, zato jo menda pač lahko

prinese tudi drugim. Naval na loterijo je bil te tedne velikanski.

Preiskovanje pljuč pri šolskih otrocih. Dr. Zappert je preiskal v treh šolskih letih 1399 dečkov in 1041 deklic in je pri tem opazil, da največ otrok zbolijo na pljučih v prvih dveh šolskih letih, dočim ta bolezen v tretjem in četrtem šolskem letu ponehava. V naslednjih dveh letih boleha najmanj otrok, a v zadnjih letih se bolezen zopet v večji meri pojavlja. Deklice vedno več zbolijo kakor dečkov. Otroci, posebno v prvih letih, morajo zjutraj prezgodaj iti v šolo in to pri vsakem vremenu, menjavajo prehitro toploto, vdihajo mnogo prahu i. t. d. in to po mnenju dr. Zapperta zelo vpljiva na nerazvita otroška pljuča. Pozneje se pa notranji organizem otrok vedno bolj upira zunanjim škodljivim vplivom, zato so otroci med 11 in 12 letom najbolj zdravi. Pljučne bolezni, ki se potem pojavijo, so že bolj rane, ker se iz njih razvije lahko jetika. Razširjanje jetike v šolah bi mogle le stroge tozadevne varstvene odredbe omejiti. Da deklice bolj boleha nego dečki, je po mnenju neke skušene pedagoginje kriv prezgodnji pouk v ročnih delih.

„Slovenski List“ prodaja se v Ljubljani v Brus-Štefotovi prodajalnici Pred škofijo. V Kranju se prodaja v prodajalnici gosp. Florianana. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Svoji k svojim!

KONRAD SKAZA St. Ulrich Gröden Tirol.

Slovenska delavnica za vsa cerkvena dela od prečastitih gospodov duhovnikov odlikovana, se priporoča za umetno izdelovanje svetnikov, altarjev, prižnic, križevih potov rezljanih (Relief) in na platno slikane, v vsakem slogu in po mogoče nizki ceni. Betlehemske jaslice s 15 rezljanimi podobami in 16 živali od 50 kron više. Umetno izdelane „Ljurdške votline“ i. t. d.

Za vsako poljubno podobo pošljem originalne fotografije mojih del, za altarje originalne načrte. — Za vsako slovensko naročilo čez 100 kron dam kot spomin umetno rezljano božje razpelo zastoj.

Za cenjena naročila prositi

48 12—10

Konrad Skaza.

Nobena poroka več

ne bi smela biti brez 16 10—7

sladoleda.

Razpošilja največja eksportna tvrdka za sladoled in sladničarsko blago Emil Brandt v Kranju.

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47—27

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštne prosto.

18 x—6

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice

iz kositarja, ali medenine in iz tompaka

obhajilne svetilnice

pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prevzema

kritje streh

in zvonikov.

••• Ilustrovani ceniki na razpolago. •••

Spominjajte se
ljudskega sklada!